

*Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XX.155.2016
Rady Powiatu Elckiego
z dnia 30 czerwca 2016 r.*

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2016- 2022**

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Wprowadzenie i definicje	6
3. Diagnoza problemów osób niepełnosprawnych w powiecie ełckim	7
3.1 Rehabilitacja społeczna	10
3.2 Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych	12
3.3 Oświata i edukacja osób niepełnosprawnych	13
3.4 Profilaktyka i opieka zdrowotna	14
3.5 Pomoc społeczna	15
4. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych	15
5. Harmonogram działań	17

1. WSTEP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 stoi na straży praw i wolności obywateli naszego kraju. To podstawowy akt prawny regulujący między innymi prawa osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne zgodnie z art. 32 Konstytucji, tak jak wszyscy obywatele, mają fundamentalne prawo do równego traktowania. Konstytucja zakazuje dyskryminacji obywateli w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Nakłada też na władze publiczne, zgodnie z art. 68, obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej, a art. 69 Konstytucji RP udzielania osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu ich egzystencji, przysposobieniu do pracy w drodze przeszkolenia zawodowego, pomoc w zakresie komunikacji społecznej pozwalającej im żyć w społeczeństwie. Ponadto Konstytucja określa zasady jakimi powinna kierować się władza ustawodawcza, samorządy terytorialne działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 r. podjął uchwałę „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych” regulującą prawa osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Ełckim na lata 2016 – 2022 jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej i społecznej kierowanej do osób niepełnosprawnych powiatu ełckiego. Adresatami programu są osoby niepełnosprawne i ich rodziny z terenu powiatu ełckiego.

Program będzie realizował cele szczegółowe określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ełckim na lata 2016-2022. Jednocześnie opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem zapisu zawartego w art. 35a ust.1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nakłada na powiat zadanie opracowania i realizację zgodnego z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i

zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Celami strategicznymi w/w programu są:

1. Diagnoza warunków życia, problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie;
2. Poprawa warunków i jakości życia oraz zapewnienie pełnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
4. Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin, zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony praw osób niepełnosprawnych;
5. Zintegrowanie działań samorządów i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podstawa prawna opracowania

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych art. 35a, ust.1 (t.j. Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

Obszary programu

1. Rehabilitacja społeczna.
2. Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.
3. Oświata i edukacja osób niepełnosprawnych.
4. Profilaktyka i opieka zdrowotna.
5. Pomoc społeczna.
6. Organizacje pozarządowe.
7. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Partnerzy

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku.
2. Powiatowy Urząd Pracy w Ełku.
3. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Ełku.
4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku.
5. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.
6. Wydział Edukacji i Kultury Starostwa Powiatowego w Ełku.

7. Zespół ds. Organizacji Pozarządowych Starostwa Powiatowego w Ełku.
8. Urząd Miasta Ełku.
9. Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu ełckiego.
10. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
11. Media lokalne.
12. Spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy.

2. WPROWADZENIE I DEFINICJE

Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu ełckiego. Szacuje się, że problem ten dotyczy bezpośrednio około 10 tysięcy mieszkańców naszego powiatu, a pośrednio, dodatkowo kilkanaście tysięcy członków ich rodzin.

Definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno sprecyzować. W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych możliwości czy też ograniczeń fizycznych. To, co obecnie jest dla nas łatwo dostępne, za kilka lat może być barierą nie do pokonania. Pomijając dysfunkcje z powodów nieszczęśliwych wypadków, jest wiele przyczyn pogłębiania się wraz z wiekiem niepełnosprawności i dysfunkcji. Wbrew obiegowym opiniom, niepełnosprawność jest brakiem przystosowania funkcji danego organizmu do warunków, w jakich się znajduje. Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne. Druga definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”. Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawężyła powyższą definicję określając niepełnosprawnymi osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Dla potrzeb Powiatowego Programu przyjmujemy obie podane definicje, stosując określenie z ustawy do realizacji zadań z niej wynikających. Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń

funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów; może wynikać z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku.

Program obejmuje lata 2016 – 2022 i jest uporządkowanym zbiorem celów tworzących system pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom z terenu powiatu ełckiego.

Nadrzędnym celem tego programu jest stworzenie warunków osobom niepełnosprawnym, umożliwiających maksymalne wykorzystanie ich potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności oraz poprawy warunków życia.

Celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest również podniesienie świadomości społecznej o problemach osób niepełnosprawnych, mieszkańców powiatu ełckiego oraz zapewnienia im godnego, możliwie pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W Programie starano się zdiagnozować możliwie wszystkie aspekty życia osób niepełnosprawnych. Program określa kierunki działań zmierzających do zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do godnego i aktywnego życia oraz pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Misją tego programu jest dążenie do tego aby każda osoba niepełnosprawna mieszkająca na terenie powiatu ełckiego miała poczucie, że jest pełnoprawnym członkiem naszej lokalnej społeczności.

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE EŁCKIM

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku mówią o prawie 4,7 mln osób z niepełnosprawnością w Polsce, czyli 12,2% ludności kraju. W województwie warmińsko-mazurskim odsetek ten był jeszcze wyższy, wynosił bowiem 13,6%. Z ogólnej populacji zamieszkującej powiat ełcki (ponad 89 tys. osób) ok. 10000 to osoby niepełnosprawne.

Jednocześnie, jak wynika z danych NSP 2011, większość wśród osób z niepełnosprawnością zamieszkujących powiat ełcki stanowią kobiety. Jest to spowodowane dwoma czynnikami: odsetek niepełnosprawnych wzrasta wraz z wiekiem, zaś kobiety żyją dłużej niż mężczyźni. Okazuje się jednocześnie, iż niepełnosprawność częściej dotyka mężczyzn w przedprodukcyjnym i produkcyjnym przedziale wieku.

W Polsce działają niezależnie od siebie dwa systemy orzekania o niepełnosprawności: do celów rentowych przez ZUS, KRUS, MSW, MON albo do celów pozarentowych: powiatowe i wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności. Jeżeli chodzi o drugi z wymienionych systemów, służy on określaniu wskazań do różnych ulg i uprawnień. W ciągu ostatnich czterech lat

objętych analizą (2012-2015), Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku wydał łącznie 6292 orzeczenia, w tym 7,5% dla dzieci do 16 roku życia.

Orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu ełckiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności ogółem	1672	1440	1575	1608
Liczba orzeczeń dla dzieci do 16 r.ż. o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	168	190	227	110
Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności ogółem	1504	1250	1348	1498

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON.

W 2015 r. ośrodki pomocy społecznej objęły wsparciem około 1.350 osób niepełnosprawnych.

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ełku na koniec grudnia 2015 r. zarejestrowanych było 376 bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz 55 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Na terenie powiatu ełckiego funkcjonują liczne jednostki, które umożliwiają dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej realizację obowiązku szkolnego. Dzieci w wieku przedszkolnym mają możliwość funkcjonowania w środowisku rówieśniczym dzięki 3 oddziałom integracyjnym istniejącym w 2 przedszkolach z oddziałami specjalnym i integracyjnymi:

- Miejskie Przedszkole „Światelko”- 2 oddziały;
- Miejskie Przedszkole „Słoneczna Ósemka”- 1.

Nauczanie dzieci niepełnosprawnych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjalnej odbywa się w szkołach prowadzonych przez Miasto Ełk, w których funkcjonuje łącznie 12 klas integracyjnych (w tym: w szkołach podstawowych - 11 klas, w gimnazjach- 1 klasa).

Na poziomie szkoły gimnazjalnej nauka dzieci niepełnosprawnych odbywa się również w Szkole Specjalnej przy ul. Grajewskiej 16A w Ełku (Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Ełku).

Osoby niepełnosprawne kończące gimnazjum mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach średnich dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych min.:

- Zespół Szkół Nr 2 w Ełku im. K. K. Baczyńskiego;
- Zespół Szkół Nr 3 im. J. H. Małeckich w Ełku;

- Zespół Szkół Nr 6 im. M. Rataja w Ełku;
- Zespół Szkół Nr 5 im. K. Brzostowskiego w Ełku;
- Zespół Szkół Mechaniczno – Elektrycznych w Ełku;
- pozostałe szkoły (różne rodzaje niepełnosprawności nie wymagające dostosowania szkoły do potrzeb osób niepełnosprawnych).

Na terenie powiatu ełckiego funkcjonują również dwie uczelnie wyższe mające wśród swoich studentów osoby niepełnosprawne tj. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku oraz Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie - Centrum Studiów Bałtyckich w Ełku

Natomiast dorosłe osoby niepełnosprawne, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i wskazania do zajęć w warsztatach terapii zajęciowej, mogą uczestniczyć w zajęciach warsztatowych. Warsztaty Terapii Zajęciowej zapewniają niepełnosprawnym rehabilitację poprzez pracę, wyrabiają umiejętności samodzielnego zaspakajania potrzeb życiowych, uczą samoobsługi oraz dają możliwość aktywnego życia w środowisku. W Ełku działa jeden WTZ przy ul. Kolejowej 31 dla 47 osób niepełnosprawnych prowadzony przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Diecezji Ełckiej.

Wartym podkreślenia jest fakt, że na terenie powiatu funkcjonują:

1. Dwa specjalistyczne Domy Pomocy Społecznej:
 - 1) Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci „Tęczowy Dom” to ośrodek kompleksowej opieki i rehabilitacji dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym lub/i sprzężonymi niepełnosprawnościami prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Misjonarek w Ełku – 110 miejsc statutowych;
 - 2) Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Ełckiej to dom dla osób przewlekłe psychicznie chorych – 280 miejsc statutowych
2. Trzy ośrodki wsparcia dziennego:
 - 1) Środowiskowy Dom Samopomocy w Ełku przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie lub/i sprzężonymi niepełnosprawnościami – 50 miejsc statutowych;
 - 2) Środowiskowy Dom Samopomocy „Pod kasztanami” w Ełku dla osób z zaburzeniami psychicznymi (schizofrenia) – 35 miejsc statutowych.
 - 3) Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera i innymi zaburzeniami psychicznymi- 42 miejsca statutowe.

4) Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowej Wsi Elckiej dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 40 miejsc statutowych + 4 miejsca całodobowe.

Na terenie powiatu elckiego funkcjonują również 2 zakłady pracy chronionej, które zatrudniają ok. 65 osób niepełnosprawnych.

Kompleksowa rehabilitacja lecznicza, w której udział mogą brać osoby niepełnosprawne realizowana jest przez ZOZ Mazurskie Centrum Zdrowia „Pro-Medica” Sp. z o. o. w Elku. W 2015 r. na oddziale rehabilitacji, pododdziale rehabilitacji kardiologicznej, ośrodku rehabilitacji dziennej oraz poradni rehabilitacyjnej z usług rehabilitacyjnych skorzystało ok. 1300 osób.

Na terenie powiatu elckiego w 2015 r. działało także wiele organizacji działających na rzecz osób potrzebujących i niepełnosprawnych. Do najważniejszych i największych organizacji należą m. in.:

- Polski Związek Niewidomych Koło w Elku;
- Caritas Diecezji Elckiej;
- Fundacja Reha – Vitae;
- Stowarzyszenie „Adelfi”;
- Stowarzyszenie pomocy humanitarnej im. św. Łazarza;
- Stowarzyszenie na rzecz chorych długotrwale unieruchomionych „Niebieski parasol”;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Elku;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Przystań" przy Domu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Elckiej;
- Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Diecezji Elckiej;
- Stowarzyszenie Przyjaciół „Amazonki”;
- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Chorych na SM w Elku.

Do organizacji tych należy wiele osób niepełnosprawnych, które dzięki członkostwu w tych organizacjach otrzymują różnego rodzaju wsparcie. Organizacje działające na terenie powiatu spełniają również bardzo ważną rolę w integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Dzięki swojej działalności i wsparciu przyczyniają się do budowy otwartego i tolerancyjnego społeczeństwa obywatelskiego.

3.1 REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia

w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej, pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych.

W ramach rehabilitacji społecznej realizuje się następujące działania:

- Opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - Rehabilitacji społecznej;
 - Rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia;
 - Przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.
- Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Udostępnianie na potrzeby pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności
- Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- Dofinansowanie:
 - Uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
 - Sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
 - Zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym;
 - Zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej;
 - Likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
 - Rehabilitacji dzieci i młodzieży;
- Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych. W 2015 r. na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wydatkowano kwotę w wysokości 542.846 zł.

W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ DOFINANSOWANO

Udzielone dofinansowania ze środków PFRON (algorytm) mieszkańcom powiatu ełckiego w 2015 roku

Rodzaj dofinansowania	Liczba osób	Kwota dofinansowań w zł
Likwidacja barier technicznych	9	38640
Likwidacja barier architektonicznych	41	126211
Likwidacja barier w komunikowaniu się	44	44849
Uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym	76	74451
Sport, kultura, turystyka i rekreacja osób niepełnosprawnych	258	9000
przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny	225	249695
Razem	653	542846

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ełku.

3.2 REHABILITACJA ZAWODOWA ORAZ ZATRUDNIANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa zajmuje się przywróceniem zdolności do aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Możliwości zarobkowania, twórczego działania są naturalną potrzebą człowieka. Rolą rehabilitacji zawodowej jest więc zrealizowanie tego postulatu poprzez naukę zawodu możliwego do wykonywania przy panującej dysfunkcji osoby niepełnosprawnej. Może to być preorientacja zawodowa, czy kształcenie dzieci i młodzieży od podstaw w zakresie pracy zawodowej. Rolą rehabilitacji zawodowej będzie też odpowiednie przystosowanie stanowisk pracy dla ludzi niepełnosprawnych, tworzenie warunków pracy chronionej, a w szczególnie trudnych sytuacjach stworzenie warunków do pracy chałupniczej.

W ramach rehabilitacji zawodowej realizuje się następujące działania:

- Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Udostępnianie na potrzeby pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów działań na rzecz osób

niepełnosprawnych oraz rocznej informacji z ich realizacji;

- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
- Kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
- Współpraca z organami rentowymi i orzecznictwem w zakresie orzekania o niepełnosprawności;
- Współpraca z pracodawcami na otwartym rynku pracy;
- Doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- Współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Ełku ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2015 r. na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej wydatkowano kwotę w wysokości 542845.000 zł.

W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ ZREALIZOWANO

Nazwa zadania	Ilość zrealizowanych wniosków	Wydatkowane środki w zł.
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	13	540.283
Instrumenty oraz usługi rynku pracy	1	2562
RAZEM:	14	542.845

3.3 OŚWIATA I EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Jednym z najważniejszych zadań, przed którymi stoi obecnie szkolnictwo Unii Europejskiej,

jest pomoc uczniom niepełnosprawnym fizycznie i umysłowo. Bardzo popularna stała się w ostatnich latach idea szkół integracyjnych, gdzie w sposób zupełnie naturalny następuje proces asymilacji uczniów zdrowych z niepełnosprawnymi.

Przemiany zachodzące w szkolnictwie specjalnym polegają przede wszystkim na zmianie podejścia do niepełnosprawnego ucznia, na zwróceniu uwagi na jego indywidualne, zmienione przez dysfunkcje potrzeby oraz na podejmowaniu działań w celu stworzenia mu jak najlepszych warunków do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Doświadczenia wielu krajów pokazują, że integracji dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych najlepiej służą szkoły integracyjne, które są otwarte dla wszystkich dzieci z danej społeczności. To właśnie w szkołach i klasach integracyjnych dzieci i młodzież niepełnosprawna mogą osiągnąć najlepsze wyniki w nauce i zintegrować się ze społeczeństwem. Szkoły i klasy integracyjne sprzyjają w dużej mierze również uczniom zdrowym, którzy uczą się pomagać swoim niepełnosprawnym kolegom. Dzieci niepełnosprawne, które uczą się w szkołach z pełnosprawnymi rówieśnikami, w większym stopniu rozwijają swoje społeczne i zawodowe umiejętności, które są potrzebne w codziennym życiu i na rynku pracy. Nauka w tej samej szkole jest nie tylko korzystna dla dzieci niepełnosprawnych, ale także dla ich pełnosprawnych kolegów. Pozwala im lepiej rozumieć, że osoby z niepełnosprawnością mają prawo do pełnego uczestnictwa i równości w społeczeństwie. Szkolnictwo integracyjne jest więc najskuteczniejszym środkiem budowania solidarności między dziećmi o specjalnych potrzebach i ich rówieśnikami.

Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to uczniowie, którzy mają upośledzenia fizyczne, upośledzenia sensoryczne bądź poważne problemy w nauce lub też problemy emocjonalne, ale nie tylko. Pojęcie „uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych” jest szersze i obejmuje zarówno uczniów niepełnosprawnych fizycznie, psychicznie, intelektualnie, społecznie, jak również uczniów wybitnych. Zwrócenie uwagi na podmiotowość osób niepełnosprawnych jest wynikiem głębokich przemian, jakie dokonały się w świadomości naszego społeczeństwa. Wiąże się to ze zmianą hierarchii wartości i metod działania w wielu dziedzinach życia, wyzbyciem się uprzedzeń oraz dostrzeganiem partnera w każdym człowieku.

W powiecie ełckim obowiązek szkolny realizuje ok. 360 osób niepełnosprawnych.

3.4 PROFILAKTYKA I OPIEKA ZDROWOTNA

Profilaktyka zdrowotna według Światowej Organizacji Zdrowia stanowi jeden z trzech działów nauk medycznych. Współczesna medycyna przesuwając swoje działania z form głównie leczniczych na działania profilaktyczne, co jest efektem postępu naukowo-technicznego oraz

zwróceniem szczególnej uwagi na efektywność działań. Profilaktyka to działania zapobiegawcze, głównie medyczne, skierowane przeciwko chorobom. Profilaktyka jest szeregiem działań mających na celu zapobieganie chorobie bądź innemu niekorzystnemu zjawisku zdrowotnemu przed jej rozwinieciem się, poprzez kontrolowanie przyczyn i czynników ryzyka. Polega ona na zapobieganiu poważniejszym konsekwencjom choroby poprzez jej wczesne wykrycie i leczenie.

Celem profilaktyki jest podjęcie szybkich i skutecznych działań przywracających zdrowie, ma ona również na celu zahamowanie postępu lub powikłań już istniejącej choroby. Dzięki temu prowadzi do ograniczenia niesprawności i inwalidztwa. Istotnym elementem profilaktyki jest także zapobieganie powstawaniu niekorzystnych wzorów zachowań społecznych, które przyczyniają się do podwyższania ryzyka choroby. W warunkach życia codziennego czynności zapobiegawcze dotyczące jednostek, populacji i środowiska przenikają się nawzajem i są ze sobą ściśle powiązane.

W 2015 r. z usług rehabilitacyjnych skorzystało ok 1.300 osób.

3.5 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym osobom, które nie są w stanie same ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera je w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zapewnienie dostępności pomocy społecznej jest istotnym elementem tej pomocy. Osoby niepełnosprawne i ich rodziny w większym stopniu niż inne narażone są na wystąpienie trudności materialnych i życiowych. Osoby niepełnosprawne korzystają z pomocy finansowej, rzeczowej, wsparcia psychologów, z poradnictwa, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Pomoc tę świadczą GOPS-y, MOPS, DPS- y , WTZ, ŚDS-y i PCPR-y. Wspieranie osób niepełnosprawnych w taki sposób, aby mogły one przebywać w swoim miejscu zamieszkania, czy z rodziną, jest istotne nie tylko ze względów psychologicznych lecz również ekonomicznych. Niewystarczająca jest bowiem liczba placówek opieki stacjonarnej, zaś opieka rodziny jest wielokrotnie nieporównywalna z żadną inną. Uwzględniając potrzeby osób w podeszłym wieku, obłożnie chorych i niepełnosprawnych, które wymagają pomocy w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, świadczone są usługi opiekuńcze w środowisku zamieszkania, które umożliwiają podtrzymywanie sprawności ruchowej, intelektualnej a także aktywność społeczną.

W 2015 r. z pomocy społecznej skorzystało około 1.350 osób niepełnosprawnych.

4. PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art. 32 pkt. 2.). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym, (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69). Sejm uchwalił 1 sierpnia 1997 r. Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych. W dokumencie tym, poza zdefiniowaniem prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego i samodzielnego, aktywnego i wolnego od przejawów dyskryminacji życia, zawarto również katalog dziesięciu praw, wskazując tym samym najważniejsze obszary, w których niezbędne są intensywne działania. Dokument podkreśla, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993 (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw.